

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินภายนอกรอบแรก ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 สรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินภายนอกรอบแรก ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินภายนอกรอบแรกของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. โรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน มีระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินภายนอกรอบแรกแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาหลังการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรกของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่ได้รับการประเมินภายนอกกรอบแรก จำนวน 22 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมี 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนครู และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม 110 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา หลังการประเมินภายนอกกรอบแรกของ โรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหลังการประเมินภายนอกกรอบแรก 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ เฉพาะมาตรฐานที่อยู่ในระดับคุณภาพควรปรับปรุง(ไม่ได้มาตรฐาน) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินภายนอกกรอบแรก มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ และตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามชนิดปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา หลังการประเมินภายนอกกรอบแรก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 1.00 ทุกข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .33 ถึง .69 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .93

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้นำหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ส่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จากโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 22 โรงเรียน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และ

เก็บแบบสอบถามคืนภายใน 5 วัน ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนไม่ครบ ผู้วิจัยขอให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามฉบับใหม่อีกครั้งหนึ่งจนได้คืนมาครบทุกโรงเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในตอนต้นที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม หากค่าร้อยละ ในตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังจากการประเมินภายนอกรอบแรก โดยรวมและรายด้าน จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลหาระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา หลังการประเมินภายนอกรอบแรก โดยรวมและรายกลุ่มมาตรฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์และแปลความหมาย จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการพัฒนาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายกลุ่มมาตรฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีของ Scheffe' และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สรุปผลได้ ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียนจำนวนครู ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนครู และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมกลุ่มละ 22 คน (ร้อยละ 20.00) เท่ากันทุกกลุ่ม รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 110 คน แยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 6 โรงเรียน (ร้อยละ 27.27) โรงเรียนขนาดกลาง 12 โรงเรียน (ร้อยละ 54.55) และโรงเรียนขนาดใหญ่ 4 โรงเรียน (ร้อยละ 18.18)

2. ระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาหลังการประเมินภายนอก รอบแรก ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมมีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสูงกว่าที่ตั้งสมมติฐานไว้ เมื่อพิจารณาตามการพัฒนาคุณภาพเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานรายด้าน

พบว่า มีระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานรายด้าน พบว่า มาตรฐานรายด้านผู้บริหารและมาตรฐานด้านครู มีระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนมาตรฐานด้านผู้เรียนมีระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

3. เปรียบเทียบระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินภายนอกรอบแรกของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีระดับการพัฒนาโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในมาตรฐานด้านผู้เรียน มีระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีระดับการพัฒนาสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ กับโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกัน และมาตรฐานด้านครูมีระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีระดับการพัฒนาสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา หลังการประเมินภายนอกรอบแรกของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียนมีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนขาดความรับผิดชอบมากที่สุด มาตรฐานด้านผู้บริหารมีปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนงบประมาณในการบริหารจัดการมากที่สุด และมาตรฐานด้านครูมีปัญหาเกี่ยวกับควรสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาในหน้าที่มากที่สุด

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยการระดับระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา หลังการประเมินภายนอกแรก ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาด โรงเรียน ปรากฏผล ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา หลังการประเมินภายนอกรอบแรก ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมมีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามการพัฒนาคุณภาพเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมากทุกมาตรฐาน แสดงว่าโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้วางแผน เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับ การประเมินภายนอกรอบที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สรรพศิริ จันทร์ทอง (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก ของโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การดำเนินงาน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อประเมินประเมินคุณภาพ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณารายกลุ่มมาตรฐาน พบว่า ทุกด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดย นำผลการประเมินภายนอกมาปรับปรุง พัฒนาโรงเรียนสำหรับการประกันคุณภาพภายในและ เตรียมความพร้อมในการรับการประเมินภายนอกสองเป็นอย่างดี โดยเฉพาะระบบประกัน คุณภาพการศึกษาภายในต้องดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการรายงานผลประจำปีต่อหน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพจากภายนอก กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดนโยบายให้ทุกโรงเรียน จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ทุกโรงเรียน ได้มีมาตรฐานการศึกษาเท่าเทียมกัน ดังนั้น โรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ต้องดำเนินการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ให้พร้อมเพื่อรองรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอกอย่างเต็มที่ โดยพยายามสร้างความเป็น มาตรฐานของโรงเรียน ให้เป็นที่ยอมรับแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม จึงทำให้ผลการวิจัย มีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมิตรา จุศิริวงศ์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ความพร้อมในการ รับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก ทั้งภาพรวม รายด้านและรายมาตรฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ สรรพศิริ จันทร์ทอง (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ของโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายกลุ่มมาตรฐาน พบว่า ทุกด้านมีการ

ดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กมีระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินภายนอกรอบแรก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นมาตรฐานรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกมาตรฐาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร โรงเรียนได้เตรียมความพร้อมในเรื่องของบุคลากร อาคาร สถานที่ งบประมาณ วัสดุ - อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อการบริหารจัดการ ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือสนับสนุนการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดร คงกันกง (2543 : 72) ที่พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียน อยู่ในระดับมาก ส่วนงานวิจัยของ วิรวี ชาวไชยมหา (2545 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ความพร้อมการบริหารงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ อัญญาช่วย (2537 : 29) กล่าวว่า ผู้บริหาร โรงเรียนควรให้ความรู้ ความสะดวกให้คำแนะนำ และให้กำลังใจแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบกับโรงเรียนมีบุคลากรที่มีความชำนาญการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ สุจินต์ วิสุทธิรานนท์ (2526 : 5-13) กล่าวว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลอย่างแท้จริง มีการจัดตั้งสมาคม ชมรม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน การปฏิบัติงานของโรงเรียน จึงทำให้มีระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา หลังการประเมินภายนอกรอบแรก ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีระดับการพัฒนาโดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สรรพศิริ จันทร์ทอง (2547 : 122) ที่พบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ของโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีระดับการพัฒนาไม่แตกต่าง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวาท สารกาญจน์ (2544 : 186) ที่พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ทั้งโดยรวมและรายชั้นตอน โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีระดับการพัฒนาไม่แตกต่าง สอดคล้องกับ สุพรรณ กิ่งมิ่งแย (2543 : 136) ที่พบว่า การปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารระบบคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ในโรงเรียนขนาดต่างกันไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ชวาล ป้อมไชยา (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า

การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด สกลนครในโรงเรียนขนาดต่างกันไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนที่เปิดทำการสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทุกขนาดปฏิบัติตามแนวคิด นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 ซึ่งทุกโรงเรียนจะถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน ประกอบกับ บุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการ ประกันคุณภาพการศึกษา สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมั่นใจ มีการประชุมระดมสมอง ศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบัน ทำให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อนร่วมกัน และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการและระบุน้ำที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน จึงทำให้ระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน คุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณามาตรฐานรายด้านพบว่า

2.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน โรงเรียนขนาดกลางมีระดับการพัฒนามากกว่า โรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียน ขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขนาดกลางเป็นโรงเรียนที่มีระบบการบริหารการจัดการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่มีความคล่องตัวสูง ผู้บริหารสามารถดูแล นิเทศ กำกับติดตามการเรียน การสอนได้อย่างทั่วถึงและมีงบประมาณที่เหมาะสมกับความต้องการในการพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ คำรง พงษ์พิมาย (2534 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัญหาการดำเนินงาน การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ขนาดของโรงเรียน มีผลต่อปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน และมีความพร้อมในเรื่องของทรัพยากร ที่เหมาะสมและจำนวนบุคลากรมีมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก แม้มีภารกิจในภาระงานเท่ากัน จึงทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานด้านผู้เรียนไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับ โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็กถึงแม้จะมีระบบการบริหารที่มีความคล่องตัวสูงกว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง แต่ยังประสบปัญหาด้านงบประมาณ จำนวนบุคลากรทาง การศึกษามีจำนวนน้อยและไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สอน เป็นผลทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับ กิจกรรมการเรียนการสอน ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ และทั่วถึง อีกทั้งโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนที่อยู่ตามชนบท นักเรียนที่เข้าเรียน ต่อส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจน และไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อ-แม่โดยตรง ทำให้เด็กมีปมด้อย จนก่อให้เกิดปัญหาด้านการเรียนในที่สุด และโรงเรียนขนาดใหญ่ถึงแม้จะมีงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรทางการศึกษา สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพียงพอต่อความต้องการ

ของผู้เรียน แต่โรงเรียนขนาดใหญ่ยังประสบกับปัญหาด้านการนิเทศกำกับติดตามไม่ทั่วถึง ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนเท่าที่ควร

2.2 มาตรฐานด้านผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กมีระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินภายนอกรอบแรก อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานเป็นอย่างดี และได้้นำข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาและกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพศึกษามาปรับปรุงพัฒนา (แก้วเวียง วิโรจน์รัตน์, 2544 : 161-162) โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ มีการจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการส่งเสริมกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

2.3 มาตรฐานด้านครู โรงเรียนขนาดเล็กมีระดับพัฒนามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง มีระดับพัฒนาที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็ก ได้นำผลการประเมินภายนอกมาปรับปรุงพัฒนาได้พยายามจัดการศึกษาตามทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (แก้วเวียง วิโรจน์รัตน์, 2544 : 161) โดยเฉพาะในมาตรฐานด้านครู ทำให้บุคลากรดำเนินงานได้อย่างเต็มความสามารถ ประกอบกับโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนบุคลากรและจำนวนนักเรียนที่น้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ส่งผลให้ภาระงานที่รับผิดชอบมีจำนวนน้อย ครูจึงมีเวลาในการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและจัดทำผลงานได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดกลาง อีกทั้งนักเรียนมีจำนวนน้อยครูสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง รู้และเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ด้วยเหตุผลที่ครูมีภาระงานน้อย มีเวลาในการเตรียมตัวในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีเวลาในดูแล เอาใจใส่นักเรียนที่มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง จึงทำให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของโรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับคุณภาพดีมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณ กิ่งมิ่งแสง (2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารระบบคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ของข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการจัดทำแผนการพัฒนาดีกว่าข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สุมิตรา จุศิริวงศ์ (2546 : 100) ที่พบว่า ความพร้อมในการรับ

การประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
 สำนัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
 มีความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก แตกต่างกันอย่าง
 มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรวี ชาวไชยมหา (2545 : 81) กล่าวว่า
 โรงเรียนแต่ละขนาดมีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของโรงเรียนและความพร้อมในการบริหารงาน
 ตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน
 คุณภาพการศึกษาหลังการประเมินภายนอกรอบแรก ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้น
 ที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่ามีปัญหาที่สำคัญจำแนกตาม
 มาตรฐาน ได้ดังนี้

3.1 มาตรฐานด้านผู้เรียนปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา เรียงลำดับ
 จากที่มีค่าร้อยละมากไปน้อย คือนักเรียนขาดความรับผิดชอบ นักเรียนขาดความตระหนักใน
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน นักเรียนมีพื้นฐานทาง
 ครอบครัวย่ำแย่ และไม่เท่ากัน ควรพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และความคิด
 สร้างสรรค์ ควรพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียน
 อ่านหนังสือไม่ออก ควรจัดสอยซ่อมเสริมนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ งบประมาณ
 ในการจัดซื้อวัสดุ – อุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ ควรส่งเสริมนักเรียนที่มีความ สามารถพิเศษ
 โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนจนถึงระดับอุดมศึกษา และควรได้รับความร่วมมือจาก
 ทุกฝ่ายในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน

3.2 มาตรฐานด้านผู้บริหารปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา เรียงลำดับ
 จากที่มีค่าร้อยละมากไปน้อย คือ ขาดแคลนงบประมาณในการบริหารจัดการ ควรกำหนด
 นโยบายและแนวทางการบริหารงานอย่างชัดเจน ไม่นำผลการประเมินมาปรับปรุงหรือพัฒนา
 ให้ดียิ่งขึ้น ควรเพิ่มบทบาทและหน้าที่ของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน
 ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การบริหารงาน
 ในแต่ละด้านไม่เท่าเทียมกัน ควรมีความเสียสละ มีภาวะความเป็นผู้นำ มีความมุ่งมั่นและเป็น
 แบบอย่างที่ดี ผู้บริหารควรมีความมั่นใจในการบริหารโรงเรียน ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงาน
 ของครูและนักเรียนให้สาธารณชนได้รับทราบ โรงเรียนมีกิจกรรมมากเกินไปทำให้นักเรียน
 เรียนได้ไม่จบตามหลักสูตรและเป็นการเพิ่มภาระงาน ควรจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ให้ถือต่อการเรียนรู้ ควรแยกช่วงชั้นที่ 1-2 ออกจากช่วงชั้นที่ 3-4 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน และ ผู้บริหารมีความเข้มงวดมากขึ้นไป

3.3 มาตรฐานด้านครูปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา เรียงลำดับจากที่มีค่าร้อยละมากไปน้อย คือควรสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาในหน้าที่ มีจำนวนบุคลากรน้อย มีประสพการณ์ในการทำงานน้อยและมีภาระงานมากเกินไป ครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่ได้เรียนมา ครูขาดแคลนสื่อ นวัตกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรอุทิศเวลาให้กับทางราชการให้มาก ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย ครูขาดความรู้และความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา และครูสั่งงานนักเรียนมากเกินไป

จากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา หลังการประเมินภายนอกรอบแรก ของ โรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่ายังมีปัญหาทั้ง 3 ด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินภายนอกรอบแรกยังไม่กระจายครบทุกด้าน อาจเนื่องจากความไม่พร้อมทั้งทางด้านงบประมาณ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ บุคลากรมีจำนวนน้อยและไม่ตรงกับสาขาวิชาเอกที่ต้องการของโรงเรียน มีภาระงานที่รับผิดชอบมากเกินไป ทำให้งานที่ได้รับมอบหมายรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่การสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อีกทั้งนักเรียนยังขาดความรับผิดชอบทำให้โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนได้ยาก ดังจะเห็นได้จากโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้ต่าง ๆ รอบตัวในการแสวงหาความรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบ และสรุปประเด็นการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โรงเรียนมีการนำข้อมูลและผลการประเมินการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับสถานศึกษาทุกระดับชั้น ไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนจัดกิจกรรม การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดเห็นอย่างเป็นระบบ และมีการคิดแบบองค์รวม โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน รู้จักประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง-ผิด สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

เหมาะสม โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้ โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น โรงเรียนส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และโรงเรียนมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา มีการพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังสะสม ที่สมควรจะได้รับการดูแล ช่วยเหลืออย่างจริงจังจากกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อดำเนินการพัฒนา ปรับปรุงให้ได้มาตรฐานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา ที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพื้นที่ยุทธศาสตร์ 2 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก มาตรฐานด้านผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร โรงเรียนควรให้ความสำคัญดูแล กำกับ ติดตาม อย่างใกล้ชิด มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบไปด้วย การร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน(D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A) เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ จนส่งผลให้โรงเรียนผ่านเกณฑ์การประเมิน และได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับของชุมชน

1.2 ผลจากการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยระดับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง นั้น หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร โรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรพิจารณาดำเนินการร่วมกันในทุกขั้นตอน ร่วมกันการวางแผน มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้รับผิดชอบงานระยะเวลา และทรัพยากรที่ใช้ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ควรมีการจัดทำ

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตร แผนการประเมินคุณภาพการศึกษา และแผนงบประมาณ ดำเนินการปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้โดยระหว่างดำเนินการต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำกับติดตามอย่างใกล้ชิดทั้งระบบ ควรมุ่งเน้นผลประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ และผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข มีการตรวจสอบและประเมินผล เพราะการประเมินผลเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา โดยแต่ละขั้นตอนควรเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเรื่องการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนขนาดเล็ก ที่เปิดทำการสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 หลังการประเมินภายนอก รอบที่สอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เปรียบเทียบกับการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ที่เปิดทำการสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 หลังการประเมินภายนอก รอบที่สอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม อื่นๆ

2.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2